

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ВИМОГИ

до написання і захисту курскових робіт зі слов'янської філології

для студентів спеціальності

035 Філологія

ступінь вищої освіти: бакалавр

форма навчання: денна

освітньо-професійні програми:

Польська мова і література, друга іноземна мова, переклад

Чеська мова і література, друга іноземна мова, переклад

Російська мова і друга іноземна мова

Київ 2022

Вимоги до написання і захисту курсових робіт з освітньо-професійних програм Польська мова і література, друга іноземна мова, переклад; Чеська мова і література, друга іноземна мова, переклад; Російська і друга іноземна мова за спеціальністю 035 Філологія. Ступінь вищої освіти: бакалавр / Укладачі: Палатовська О.В., Ващенко О.О., Мінєнкова Н.Є., Яковенко Я.В. Київ: КНЛУ, 2022.

Укладачі: **Олена ПАЛАТОВСЬКА**, д. філол. н., доцент, професор кафедри східної і слов'янської філології КНЛУ
Олена ВАЩЕНКО, к. філол. наук, доцент, доцент кафедри східної і слов'янської філології КНЛУ
Наталія МІНЄНКОВА, к. філол. наук, доцент, доцент кафедри східної і слов'янської філології КНЛУ
Яніна ЯКОВЕНКО, д. філос. в галузі гуманітарних наук, доцент кафедри східної і слов'янської філології КНЛУ

Рецензенти: **Мирослава БАГАН**, д. філол. н., професор, зав. кафедри української філології Київського національного лінгвістичного університету
Лариса КОРНОВЕНКО, к. філол. н., доцент, завідувач кафедри слов'янської філології, зарубіжної літератури та методики навчання Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
Віталій ОХРИМЕНКО, к. філол. наук, доцент, доцент кафедри корейської і японської філології Київського національного лінгвістичного університету

Схвалено на засіданні кафедри східної і слов'янської філології протокол № 3 від «27» жовтня 2022 р.

Завідувач кафедри

Ольга ВАЛІГУРА

Схвалено на засіданні вченої ради факультету східної і слов'янської філології протокол №3 від «14» листопада 2022 р.

Голова вченої ради факультету

Сергій СОРОКІН

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
I. ВИБІР І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	8
II. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ, ЇЇ СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ.....	9
III. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	13
IV. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	16
V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	17
VI. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ НАУКОВОЇ І НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	21
ДОДАТКИ.....	23

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота – вид самостійної навчально-наукової роботи студента з елементами дослідження однієї наукової проблеми слов'янської філології.

Мета написання курсової роботи – це закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних під час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання; розвиток навичок самостійної науково-дослідної роботи, умінь самостійного критичного опрацювання і аналізу наукових джерел, а також узагальнення власних спостережень.

Основні **завдання** курсової роботи зі слов'янської філології, які вирішуються відповідно до поставленої мети:

- систематизація отриманих теоретичних знань з певної філологічної дисципліни;
- поглиблення теоретичних і практичних знань студентів з актуальних проблем слов'янської філології;
- формування дослідницьких умінь студентів;
- стимулювання студентів до самостійного наукового пошуку;
- розвиток навичок практичної реалізації результатів дослідження наукової проблеми у самостійній роботі.

Завдання (навчальні цілі) полягають у формуванні у студентів:

- **інтегральної компетентності**: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає транслювання інформації польською, чеською, російською або другою іноземними мовами, застосування теорій та методів філологічної науки та/або здійснення перекладацької діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

– **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 8. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 9. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 10. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 12. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 13. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

– *фахових компетентностей:*

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов, що вивчаються.

ФК 4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації).

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 9. Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Виконання курсової роботи забезпечує такі **програмні результати навчання (ПРН):**

ПРН 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 5. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

ПРН 6. Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.

ПРН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 9. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами.

ПРН 12. Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 14. Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

ПРН 18. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної філологічної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах.

ПРН 19. Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

Під час виконання курсової роботи зі слов'янської філології студенти мають обов'язково дотримуватися принципів академічної доброчесності, що передбачено Положенням про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти Київського національного лінгвістичного університету (перший (бакалаврський) і другий (магістерський) рівні вищої освіти), затвердженого ухвалою вченої ради КНЛУ (наказ ректора № 488-О від 29 вересня 2022 р.) .

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і визначених Законом України «Про вищу освіту» правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/ або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти під час виконання курсової роботи зі слов'янської філології передбачає: посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей, належних іншим авторам; дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерел інформації.

Відповідно до Закону України «Про освіту» порушенням академічної доброчесності під час виконання курсової роботи зі слов'янської філології вважається: академічний плагіат; самоплагіат; фабрикація; фальсифікація.

Плагіатом вважається: дослівне відтворення тексту (послідовності набору не менше трьох речень), зокрема шляхом перекладу, з книг, статей, Інтернет-ресурсів чи інших джерел без належного оформлення цитування; парафраза – переказ своїми словами тексту іншого автора, сутність якого полягає у заміні слів і знаків без посилання на джерело; компіляція – створення значного масиву тексту шляхом копіювання з різних джерел без унесення до нього змін і посилань на авторів; унесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів у них тощо) без належного цитування.

Рівень оригінальності курсових робіт зі слов'янської філології, необхідний для допуску цих робіт до захисту, має бути не менше 60 %. Якщо за результатами обов'язкової перевірки на академічний плагіат рівень оригінальності курсової роботи становить менше 60 %, такі роботи рішенням кафедри не допускаються до захисту. Не пізніше наступного робочого дня науковий керівник, який здійснював керівництво, повідомляє про це студента. Завідувач кафедри письмово інформує про факт порушення академічної доброчесності декана факультету.

Курсова робота з відповідної галузі слов'янської (польської, чеської, російської) філології на факультеті східної і слов'янської філології КНЛУ виконується на II (польська, чеська мови) і III (російська мова для іноземних здобувачів вищої освіти) курсах. Для керівництва курсовою роботою, надання консультаційної допомоги студентові призначається науковий керівник зі складу провідних науково-педагогічних працівників відповідних кафедр, як правило, тих, що мають науковий ступінь та/ або вчене звання і здобутки у професійній діяльності. Список наукових керівників курсових робіт затверджується розпорядженням декана факультету за поданням завідувача відповідної кафедри не пізніше 1 жовтня поточного навчального року.

Основні етапи виконання курсової роботи:

1. Вибір і затвердження теми курсової роботи.

2. Підбір та вивчення науково-методичної літератури з теми дослідження.
3. Розробка плану виконання курсової роботи.
4. Збір, опрацювання й аналіз фактичного (мовного) матеріалу відповідно до теми дослідження.
5. Написання та оформлення роботи.
6. Підготовка до захисту і захист курсової роботи.

**Календарний план-графік
виконання курсової роботи:**

№	Вид роботи	Терміни виконання
1.	Вибір і затвердження теми курсової роботи.	не пізніше 1 листопада
2.	Вивчення науково-методичної літератури і первинне накопичення фактичного матеріалу, укладання плану дослідження.	не пізніше 1 грудня
3.	Виконання основної частини курсової роботи.	до 1 квітня
4.	Остаточне оформлення курсової роботи, подання її на кафедру для захисту.	не пізніше 20 квітня
5.	Захист курсової роботи.	за розкладом

І. ВИБІР І ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Студент має право самостійно обрати тему курсової роботи. Вибір здійснюється, виходячи з наукових інтересів студента, актуальності теми дослідження, можливостей отримання фактичних даних, а також наявності спеціальної літератури. Обираючи тему, студент керується переліком, затвердженим на засіданні кафедри (орієнтовні теми курсових робіт зі слов'янської філології наведені у Додатку Д). Студент може запропонувати власну тему курсової роботи за умови її відповідності обраній спеціальності та подальшого затвердження на засіданні кафедри.

Після вибору теми дослідження студенту призначають наукового керівника зі складу науково-педагогічних працівників кафедри.

Науковий керівник призначається студентові кафедрою з метою надання йому теоретичної та практичної допомоги під час підготовки та написання роботи. Основними функціями наукового керівника є:

- 1) допомога студентові в остаточному формулюванні теми курсової роботи, розробці її концепції та структури;
- 2) поради з питань вибору та опрацювання спеціальної наукової літератури, джерел фактичного матеріалу, а також методів його дослідження;
- 3) консультації з питань змісту курсової роботи та її оформлення;
- 4) контроль за своєчасним і якісним виконанням плану та графіка курсової роботи.

Після закріплення за студентом теми роботи складається її план, де вказується назва теми, назви розділів та параграфів, а також поетапний

календарний план-графік виконання курсової роботи із зазначенням конкретних термінів подання науковому керівникові відповідних кожного етапові напрацювань.

Під час збирання фактичного матеріалу й опрацювання наукових джерел план роботи може змінюватися або уточнюватися. Контроль за своєчасним якісним виконанням плану та графіка виконання наукового дослідження здійснює науковий керівник.

Назва роботи має бути, у міру можливості, короткою, відповідати обраній спеціальності та суті досліджуваної теоретичної або практичної проблеми; для уточнення предмета дослідження до назви можна додати підзаголовок (4–6 слів).

Порушення термінів графіка виконання наукової курсової роботи з вини студента є підставою для зниження балу під час захисту роботи.

II. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВОЇ РОБОТИ, ЇЇ СТРУКТУРА ТА ОБСЯГ

Загальні вимоги:

- логічна послідовність, чіткість, ясність, точність викладення матеріалу;
- переконливість аргументації;
- стислість і точність формулювань, належне використання спеціальної термінології, що входить до сфери метамови лінгвістики;
- доказовість висновків та обґрунтування результатів дослідження;
- наявність усіх необхідних розділів і підрозділів роботи.

Автор курсової роботи зобов'язаний забезпечити оригінальність матеріалу, повноту висвітлення проблеми, що розглядається, правильне цитування використаного матеріалу й посилань на літературні джерела тощо.

Цитати без посилань наводити не можна.

Структура курсової роботи:

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основна частина, яка складається з розділів і підрозділів;
- висновки до кожного розділу;
- загальні висновки до роботи;
- анотація іноземною мовою;
- список використаних джерел;
- додатки: таблиці, схеми, графіки, діаграми тощо (за необхідності)

Обсяг курсової роботи:

Обсяг курсової роботи має становити 30–35 сторінок. До обсягу роботи не входять анотація іноземною мовою, додатки, список використаних джерел.

Першою сторінкою роботи вважається титульний аркуш (Додаток А).

Приблизний обсяг структурних частин курсової роботи: вступ – 3–5 сторінок, основна частина – 20–25 сторінок, висновки – 3–5 сторінок, анотація іноземною мовою – 1–2 сторінки.

Титульний аркуш є першою сторінкою курсової роботи є основним джерелом бібліографічної інформації, необхідної для оброблення та пошуку документа. Титульний аркуш повинен мати відомості, які подають у такій послідовності:

- а) назва міністерства, навчального закладу, кафедри;
- б) повна назва документа;
- в) прізвище, повні ім'я і по батькові автора;
- г) відомості про наукового керівника роботи;
- д) рік виконання курсової роботи

Приклад оформлення титульного аркушу наведено у Додатку А.

Зміст подається на початку роботи, відразу за титульним аркушем. Він містить назви всіх розділів, підрозділів, вказуються відповідні сторінки (див. Додаток Б).

Перелік умовних позначень, символів, скорочень. Якщо в роботі використовується специфічна термінологія, маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, їхній перелік має бути поданий у вигляді окремого списку, який розміщують після вступу. Перелік друкується двома колонками, в яких зліва за абеткою наводять скорочення, справа – їхнє детальне розшифрування. Якщо спеціальні терміни, скорочення, позначення та інше повторюються у роботі менше трьох разів, перелік не складають, а їхнє розшифрування наводять у тексті при першому згадуванні (приклади деяких скорочень наведені у Додатку В).

Вступ є основним елементом роботи, який демонструє теоретичну підготовку студента. У вступі до курсової роботи розкривається *актуальність*, сутність і стан (історичний нарис) проблеми, підстави й вихідні дані для розробки теми, а також *мета* і *завдання* проведеного в роботі дослідження, визначається *об'єкт* і *предмет*, *матеріал* і *методи* дослідження, його *наукова новизна* і *практичне значення*.

Обґрунтовуючи **актуальність** обраної теми, потрібно коротко схарактеризувати стан її вивчення і довести важливість нового дослідження на вказану тему. Варто відзначити недостатнє вивчення певних її аспектів або довести необхідність переосмислення певних наукових положень на основі раніше недоступних джерел та літератури.

Об'єкт і **предмет** дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. Об'єктом дослідження є сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка слугує джерелом необхідної для дослідника інформації. Предмет дослідження – це суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в даній роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження.

Отже, при визначенні об'єкта і предмета дослідження слід враховувати, що об'єкт є більш широким за змістом, а предмет має відповідати темі роботи.

Мета і завдання дослідження пов'язані з об'єктом і предметом дослідження, а також з його кінцевим результатом і шляхом його досягнення. Мета курсової роботи передбачає розв'язання якоїсь наукової проблеми, а завдання відображають конкретні дії, необхідні для вирішення вказаної проблеми. Кожне із завдань має розв'язуватися у конкретній структурній частині (розділі, підрозділі, пункті, підпункті) курсової роботи.

Мету і завдання курсової роботи описують за допомогою таких висловів:

Мета дослідження: *вивчити і науково обґрунтувати...*

У відповідності з метою і гіпотезою дослідження ставляться такі завдання:

1)...

2)...

3)...

Матеріал дослідження. Зазвичай матеріалом слугують одиниці досліджуваної мови. У цій частині вступу курсової роботи необхідно зазначити, яку кількість тих чи тих одиниць було дібрано й використано під час виконання дослідження.

У вступі подають перелік використаних **методів дослідження** для досягнення поставленої у роботі мети. Сукупність методів і прийомів визначається відповідно до специфіки об'єкта наукового дослідження, тому у вступі бажано зазначити, що саме досліджувалося тим чи тим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів. У науково-дослідній роботі студента-філолога застосовують переважно методи спостереження в його різноманітних формах, аналіз і узагальнення теоретичного і практичного досвіду провідних мовознавців і власного практичного досвіду, описовий метод, різноманітні спеціальні дослідницькі методи, а також квантитативні методи.

Наприкінці вступу слід виділити **наукову новизну** та **практичне значення** одержаних результатів у науковій роботі й показати їхню відмінність від відомих раніше. Міру новизни описують за допомогою таких висловів: *уперше одержано, удосконалено, дістало подальший розвиток* тощо.

Необхідно зазначити, де й коли відбувалася **апробація** результатів дослідження (якщо відбувалася).

Основна частина курсової роботи, як правило, складається з двох частин – теоретичної та практичної. Кожен розділ починають із нової сторінки.

У першій частині (**теоретичній**) студент має проаналізувати наукову літературу з теми дослідження, описати дискусійні та нерозв'язані питання, здійснити опис теоретичних (методологічних) засад дослідження.

Друга (**практична**) частина містить опис виконаного дослідницького завдання з наведенням достатньої кількості прикладів фактичного матеріалу й із висвітленням того нового, що студент вносить у розробку проблеми, а також пропозиції і рекомендації щодо удосконалення характеристики і стану розробки досліджуваного об'єкта.

Кожен розділ необхідно завершувати лаконічними висновками, що логічно узагальнюють викладене.

Загальні **висновки** вміщують безпосередньо після викладу тексту, починаючи з нової сторінки. Висновки повинні містити в собі синтез “наскрізних” висновків за розділами, оцінку повноти вирішення поставлених завдань, а також перспективи подальших досліджень з теми курсової роботи.

Анотація іноземною мовою¹ – це короткий (1-2 сторінки) виклад змісту курсової роботи, що містить основні теоретичні узагальнення та практичні висновки, отримані під час виконання курсової роботи. Анотація складається за таким планом: тема, предмет і мета дослідження, короткий зміст і основні результати роботи. Анотацію доцільніше починати з короткого й точного викладу суті роботи, слід звертати особливу увагу на дотримання вимог, які висувуються до наукового стилю мовлення у польській (чеській) мові. Анотація завершується комплексом **ключових слів** і сталих термінологічних словосполучень, що з позицій інформаційного пошуку мають той обсяг смислового навантаження, який чітко корелюється з основним змістом роботи. Загальна кількість ключових слів – не менше трьох і не більше восьми. Ключові слова подають у називному відмінку, друкують в рядок, через кому.

Список використаних джерел рекомендується розміщувати в алфавітному порядку за їхньою наскрізною нумерацією. Кількість позицій у списку літератури не регламентується і залежить від конкретного наукового завдання. Оформлення бібліографічного опису у списку джерел, який наводять у курсовій роботі, виконується згідно зі стилем АПА (англ. American Psychological Association (APA) Style), вимоги до оформлення списку літератури, розроблена Американською асоціацією психологів, наведено в Додатку Г.

Додатки. Для повноти сприйняття курсової роботи до додатків (за необхідності) доцільно вносити допоміжний матеріал:

- таблиці допоміжних даних або таблиці великого розміру;
- діаграми;
- допоміжні ілюстрації;
- глосарії;
- великий за розміром ілюстративний матеріал (уривки дискурсу, оригінали та переклади деяких документів тощо);
- інструкції і методики, розроблені у процесі виконання роботи.

Додатки оформляють як продовження курсової роботи на прикінцевих її сторінках, зазначаючи їх у порядку посилань у тексті. Посередині рядка спочатку великими літерами друкують слово «ДОДАТКИ». Кожен додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично щодо тексту сторінки.

Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, наприклад: Додаток А, Додаток Б і наступні. Один додаток позначається як Додаток А.

¹ Іноземні здобувачі вищої освіти пишуть анотацію українською мовою.

Виконання курсової роботи починається з вивчення наукової літератури з обраної теми, яка підбирається за предметним і систематичними каталогами бібліотек, бібліографічними збірниками з певних галузей знань, а також з використанням сучасних комп'ютерних пошукових мереж. Консультацію щодо підбору літератури студент одержує у наукового керівника. Після вивчення літературних джерел студент приступає до виконання першого розділу роботи.

Фактичний матеріал найчастіше збирають паралельно з опрацюванням наукової літератури. Основними джерелами для дослідника є оригінальні тексти (художні, наукові, публіцистичні тощо), словники, анкетування, опитування респондентів тощо.

Другий розділ курсової роботи базують на конкретному фактичному матеріалі, збирання й опрацювання якого відбувається поетапно за допомогою сукупності методів, прийнятих у лінгвістичних дослідженнях.

Курсові роботи виконуються й захищаються виключно **українською мовою**, окрім курсових робіт з російської філології, які виконують іноземні здобувачі вищої освіти. Курсові роботи з російської філології іноземні здобувачі вищої освіти пишуть і захищають російською мовою.

Виклад думок в роботі ведеться від першої особи множини: *“Ми вважаємо ...”*, *“На нашу думку ...”* або за допомогою безособових конструкцій: *“здійснено ...”*, *“передбачено ...”*, *“проаналізовано ...”*, що є вимогою до наукового стилю мовлення в українській мові.

Роботу подають у вигляді спеціально підготовленого рукопису у зброшурованому вигляді (тверда або європалітурка).

ІІІ. ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги. У тексті курсової роботи мають бути чітко виділені абзаци (1,25 см від краю лівого берега). Береги на сторінці залишають: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній і нижній – 20 мм. Шрифт друку має бути чітким, чорного кольору. При побудові схем, графіків, діаграм можна використовувати інші кольори чорнил. На комп'ютері робота виконується у версії Windows 10 або вище в текстовому редакторі Word через 1,5 інтервали, шрифт – Times New Roman, розмір шрифту основного тексту – 14 кегель, стиль – нормальний, вирівнювання за шириною.

На початку роботи розміщується титульний аркуш за встановленою формою (див. Додаток А); кожен структурну частину роботи розміщують відповідно до вказаної у змісті послідовності. Зміст повинен відповідати заголовкам, які зазначені в тексті роботи.

Заголовки структурних частин курсової роботи – **“ЗМІСТ”**, **“ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ”**, **“ВСТУП”**, **“РОЗДІЛ”**, **“ВИСНОВКИ”**, **“СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”**, **“ДОДАТКИ”** – друкують великими літерами симетрично до тексту.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок

складається з двох чи більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядку в підбір до тексту, в кінці ставиться крапка. Кожний розділ курсової роботи, а також висновки, анотація, список літератури починаються з нової сторінки.

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків, таблиць подають арабськими цифрами без знака №. Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому кутку сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Після номера підрозділу ставиться крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. У кінці номера має також стояти крапка, наприклад: 1.2.2. Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Ілюстрації (фотографії, схеми, графіки) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, які подані в додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу та порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка (Рис. 1.2.). Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в курсовій роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами. Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис “Таблиця” із зазначенням її номера, який складається з номера розділу й порядкового номера таблиці, наприклад: “Таблиця 1.2.” (друга таблиця першого розділу). Примітки до тексту й таблиць оформлюють за допомогою автоматичних посилань.

Ілюстрації. Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці слід подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий текст).

Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за виключенням ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації

повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. *Наприклад*: Рис. 1.2. (другий рисунок першого розділу).

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці. Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назви не підкреслюють. Заголовки колонок повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони самостійні. Колонку з порядковими номерами рядків до таблиці не включають.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї у тексті. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. При перенесенні таблиці на інший аркуш (сторінку) назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю колонок можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах одної сторінки.

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено. *Наприклад*: «... у табл.1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», *наприклад*: «див. табл. 1.3».

Великі за обсягом ілюстрації, схеми, таблиці, словники (списки) лексем й іншого мовного матеріалу рекомендовано подавати у вигляді додатків.

Посилання

Під час виконання роботи студент має давати посилання на джерела, які використовувалися під час розробки проблем курсової роботи. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел із великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць із джерела, на яке дано посилання у роботі. У тексті роботи посилання на джерела слід зазначати прізвищем автора та роком видання, виділеним двома круглими дужками, *наприклад*: (Іваненко, 2020), (Іваненко, 2007, с. 25). Посилання має міститися в тексті (таблицях, схемах тощо), коли йдеться про матеріал, запозичений з інших джерел, який не є власним здобутком автора курсової роботи. Посилання має супроводжувати кожен цитату, незалежно від того, чи є вона прямою чи непрямою. Усі цитати в роботі подаються українською мовою, незалежно від мови оригіналу цитування, прямі цитати – у лапках. Якщо в тексті наявне використання запозиченого матеріалу в будь-якій формі й при цьому немає посилання на джерело цитування, такий стан розцінюється як порушення академічної доброчесності (плагіат) і спричиняє зняття курсової роботи із захисту з подальшим відрахуванням студента з університету.

Список використаних джерел

Список використаних джерел – це тематично відібраний, систематизований перелік бібліографічних даних про використану, цитовану літературу. Джерела

слід розміщувати в списку в алфавітному порядку перших літер прізвищ авторів або заголовків. Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно з вимогами стилю АРА наведенням назв праць. Приклад оформлення відомостей про джерела подано в Додатку Г.

Бібліографічний опис складається з двох частин:

1) заголовку опису (як правило, це прізвище та ініціали автора або авторів);

2) тексту опису.

Постійні ознаки, якими характеризується друковане видання у тексті опису, називаються елементами опису. Кожний елемент опису наводять із розділовими знаками, які йому передують.

Обов'язковими елементами опису книги у списку літератури є основна назва, дані про видання, місце видання, назва видавництва, рік видання, порядковий номер тому, випуску, частини, сторінки.

Список використаних джерел подається мовою оригіналу наприкінці курсової роботи перед додатками.

IV. ЗАХИСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсових робіт зі східної філології проводиться у формі заліку в терміни, визначені навчальними планами та згідно з розкладом, який затверджується в установленому порядку.

До захисту курсової роботи зі слов'янської філології студент має підготувати доповідь тривалістю до 5 хвилин, а також ілюстративний матеріал (наочне приладдя): роздаткові матеріали (у разі необхідності) та презентацію роботи у вигляді слайдів, які демонструються на екрані під час захисту та висвітлюють основні теоретичні положення та практичні результати проведеного дослідження.

У доповіді студент висвітлює актуальність, мету та завдання курсової роботи, коротко характеризує основний зміст роботи, методикау й результати проведених досліджень, оголошує висновки та пропозиції.

Захист курсової роботи в умовах дистанційного навчання

Захист курсової роботи в умовах дистанційного навчання відбувається з використанням ІТ-технологій, а саме: платформи Microsoft Teams відповідно до розкладу заліково-екзаменаційної сесії.

Для забезпечення проведення захисту курсової роботи зі слов'янської філології викладач, призначений завідувачем кафедри, або лаборант кафедри виконує функції модератора відеоконференції. До обов'язків модератора відеоконференції входить:

- своєчасний початок відеоконференції із захисту курсової роботи;
- підключення до відеоконференції інших членів комісії;
- підключення до відеоконференції студентів на початку захисту курсової роботи;

– відключення від режиму відеоконференції тих студентів, що порушують порядок і процедуру проведення захисту курсової роботи в дистанційному форматі;

– забезпечення завершення відеоконференції із захисту курсової роботи зі східної філології;

– інші функції, пов'язані з технічним аспектом забезпечення проведення захисту курсової роботи.

Для забезпечення захисту курсової роботи зі слов'янської філології студенти зобов'язані за 15 хвилин до початку захисту підключитися до конференції, щоб члени комісії могли зафіксувати присутність студента. Не допускається участь студентів у відеоконференції із захисту курсової роботи без увімкнення відеокамери.

Під час проведення захисту курсової роботи студенти зобов'язані постійно підтримувати відео- та аудіозв'язок із членами комісії.

Камера відеозв'язку має бути налаштована таким чином, щоб екзаменатори могли спостерігати за процесом захисту для забезпечення академічної доброчесності під час доповіді.

Користування сторонніми носіями інформації (мобільними телефонами або іншими електронними засобами), крім того, який безпосередньо використовується для зв'язку з екзаменаторами, під час дистанційного проведення захисту курсової роботи заборонено.

Під час захисту курсової роботи зі слов'янської філології поруч зі студентом не можуть бути присутніми треті особи.

V. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсових робіт студентів закінчується виставленням членами комісії оцінки у 100-бальній шкалі, в шкалі ЄКТС та у двобальній системі оцінювання. При виставленні оцінки береться до уваги:

– коректність визначення наукового апарату дослідження;

– якість змісту дослідження, повнота розкриття його теми;

– дотримання вимог щодо структури роботи;

– оформлення курсової роботи, у тому числі списку використаних джерел;

– доповідь під час захисту та презентація результатів дослідження;

– відповіді на запитання та зауваження членів комісії із захисту курсових робіт і присутніх;

– відгук наукового керівника.

Оцінка курсової роботи за 100-бальною шкалою здійснюється у такий спосіб:

1) якість виконання курсової роботи – до 70 балів;

2) захист і презентація результатів дослідження – до 30 балів.

Критерії оцінювання результатів виконання та захисту курсових робіт

№ п/п	Критерії	Макс. кількість балів	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах
1.	Якість наукового апарату дослідження (актуальність теми, її відповідність сучасним вимогам, об'єкт, предмет, мета, завдання, методи дослідження), відповідність темі дослідження, науковість, правильність, логічність викладу.	10	– відповідає повністю; – відповідає неповністю; – відповідає недостатньо; – відповідності бракує; – науковий апарат не визначено.	10 8-9 6-7 1-5 0
2.	Аналіз джерел і літератури з теми дослідження, критичне ставлення до них.	10	– повний, обґрунтований; – неповний; – недостатньо повний (критичний аналіз недостатній); – перелік наукових досліджень з теми поданий без відповідного аналізу; – аналізу бракує.	10 8-9 6-7 1-5 0
3.	Повнота, науковий рівень обґрунтування розробок і запропонованих рішень: – рівень самостійності роботи; – відповідність змісту назві, поставленій меті та завданням; – адекватність методики дослідження заявленим завданням; – якість інтерпретації результатів дослідження, аргументованість висновків; – наявність власних пропозицій і	20	– повно та обґрунтовано; – недостатньо повно та обґрунтовано; – неповно, послідовно, бракує обґрунтування; – неповно, непослідовно, необґрунтовано; – робота несамоцїйна, зміст не відповідає назві, немає аналізу і інтерпретації результатів дослідження.	19-20 15-18 13 -14 1 -12 0

	рекомендацій з предмета дослідження.			
4.	Практична цінність розробок і запропонованих рішень	20	<ul style="list-style-type: none"> – висока практична цінність; – практична цінність часткова; – окремі елементи мають практичну цінність; – практична цінність не доведена; – немає практичної цінності. 	<p>19-20</p> <p>15-18</p> <p>13 -14</p> <p>1-12</p> <p>0</p>
5.	Відповідність курсової роботи встановленим в Україні вимогам до наукових робіт: <ul style="list-style-type: none"> – грамотність, науковий стиль викладу; – відповідність структури, обсягу роботи вимогам, затвердженим певною кафедрою, на якій виконується курсова робота; – якість оформлення роботи, якість бібліографічного списку; – культура посилань на використані джерела і літературу. 	10	<ul style="list-style-type: none"> – повна відповідність, висока якість; – недостатньо повна відповідність, є незначні відхилення від затверджених стандартів; – неповна відповідність, недостатня якість; – невідповідність, якість низька, багато мовних помилок; – якість оформлення незадовільна, робота подана з істотними порушеннями встановлених термінів її подання. 	<p>10</p> <p>8-9</p> <p>6-7</p> <p>1-5</p> <p>0</p>
6.	Змістовність доповіді, презентації і відповідей на запитання членів комісії та присутніх під час захисту.	30	<ul style="list-style-type: none"> – повні, послідовні, логічні, презентація здійснена з використанням мультимедіа; – недостатньо повні, послідовні, логічні; – непослідовно та нелогічно побудована доповідь, недостатньо повні й глибокі відповіді на запитання; 	<p>27-30</p> <p>23-26</p> <p>18-22</p>

			– доповідь поверхова, незадовільні відповіді на запитання; – знання з теми дослідження незадовільні, відповіді на запитання відсутні.	1-17 0
Разом		100		

Результати захисту курсової роботи визначаються у такий спосіб: відповідною кількістю балів у 100-бальній шкалі, літерами за шкалою ЄКТС, а також «зараховано»/«не зараховано» за двобальною шкалою оцінювання:

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за дисципліну за двобальною шкалою
90 – 100	A	зараховано
82 – 89	B	
75 – 81	C	
66 – 74	D	
60 – 65	E	
0 – 59	FX	не зараховано

VI. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ НАУКОВОЇ І НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

Васько, Р. В., Валігура, О. Р., Козуб, Л. С. (2016). *Сучасні лінгвістичні дослідження: Хрестоматія*. Тернопіль: Вектор.

Алексенко, С. Ф. (Уклад.). (2020). *Конкретно-наукові методи лінгвістичних досліджень: навч. посібник*. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Корольова, А. В. (2011). Діахронічний вектор дослідження структур свідомості й мислення. *Вісник КНЛУ*, 14 (1), 52–58.

Кочерган, М. П. (2006). *Загальне мовознавство : підручник*. Київ : ВД «Академія».

Кульбабська, О. В., Шатілова, Н. О. (2016). *Основи мовознавчих досліджень: модульний курс : навч. посібник*. Чернівці : Чернівецьк. нац. ун-т.

Цимбал, Н. А. (Уклад.). (2019). *Методи лінгвістичних досліджень: навч. посібник*. Умань: Візаві.

Палеха, Ю. І. (2013). *Основи науково-дослідної роботи: навч. посібник*. Київ: Ліра-К.

Селіванова, О. О. (2008). Загальні й лінгвістичні методи дослідження. *Лінгвістика: напрями та проблеми*. Полтава: Довкілля-К. С. 48–64.

Стежко, Ю.Г., Білоус, Н.П. & Шевчук, Л.О. (2021). Методологія лінгвістичних досліджень в імперативах постмодернізму. *Філологічні трактати*, 13 (1). Суми: Вид-во СумДПУ, 102-120.

Шейко, В. М. (2011). *Організація та методологія дослідницької діяльності: підручник*. Київ: Знання.

Додаткова

Кочерган, М. П. (2006). *Основи зіставного мовознавства : підручник*. Київ: ВЦ «Академія».

Лучик, В. В. (2008). *Вступ до слов'янської філології : Підручник*. Київ: Вид. центр «Академія».

Торчинська, Н. М. (2019). Історія польського мовознавства крізь призму періодизацій. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика* : зб. наук. пр., 6, 119–127.

Цехмістрова, Г. С. (2004). *Основи наукових досліджень : навчальний посібник*. Київ: Видавничий дім «Слово».

Чередниченко, О. І. (2007). *Мовознавчі парадигми на зламі століть. Про мову і переклад*. Київ: Либідь.

Anderš, J. (1998). *K česko-ukrajinským jazykovým kontaktům. Česká slavistika*. Praha.

Čermák, Fr. (2011). *Jazyk a jazykověda : přehled a slovníky*. Vyd. 4. Praha : Karolinum, 2011.

Černý, J. (2005). *Malé dějiny lingvistiky*. Praha : Portál.

Polański, K. (1999). *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*. Wyd. 2. Wrocław-Warszawa-Kraków: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Podesva, R., Sharma, D. (2014). *Research Methods in Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.

Інформаційні ресурси

<http://nbuv.gov.ua/node/929>.

<https://www.library.cornell.edu/research/citation/apa>

<http://www.citationmachine.net/apa/cite-a-book>;

<http://www.bibme.org/apa/book-citation/manual>

ДОДАТКИ

Додаток А

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КУРСОВА РОБОТА

з чеської філології

ЧЕСЬКІ ФРАЗЕОЛОГІЗМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ БОЖЕНИ НЕМЦОВОЇ

Студента(ки) групи _____
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми:

Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.03__ Слов'янські мови
та літератури (переклад включно)
перша – _____
Іванової Наталії Василівни

Науковий керівник:

Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

м. Київ – 20 __рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ЗНАЧЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В ЧЕСЬКІЙ МОВІ.....	5
1.1. Теоретичні засади вивчення поняття «фразеологізм».....	5
1.2. Класифікація фразем	9
1.3. Джерела фразеології	13
1.4. Синонімія, антонімія та багатозначність у фразеологічній системі чеської мови.....	15
РОЗДІЛ 2. ФРАЗЕОЛОГІЗМ ЯК АКТИВНИЙ ОБРАЗОТВОРЧИЙ ЧИННИК В ОПОВІДАННЯХ БОЖЕНИ НЕМЦОВОЇ.....	19
2.1. Ідіостиль Б. Немцовой як цілісне мовне утворення	19
2.2. Розподіл фразеологічних одиниць за їх морфологічним вираженням.....	23
2.3. Загальновживані та власне авторські фразеологічні конструкції в оповіданнях Б. Немцовой.....	27
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	34

Приклади оформлення списку скорочень назв лексикографічних джерел та списку скорочень назв джерел ілюстративного матеріалу

Зразки скорочення лексикографічних джерел

1. ЕСУМ-Руд. – Етимологічний словник української мови Я. Рудницького у 2-х т. Відновлено з: http://litopys.org.ua/djvu/rudnycky_slovnyk.htm
2. КУМ – Корпус української мови . Загальномовний (або національний) неанотований та несистематизований корпус української мови. Відновлено з : <http://korpus.org.ua>
3. СУМ-11 – Словник української мови в 11 томах. Відновлено з <http://sum.in.ua>
4. ČNK – Český národní korpus FF UK. Відновлено з: <http://www.korpus.cz>
5. ESR – Rejzek, J. (2012) Český etymologický slovník.
6. PSJC – Příruční slovník jazyka českého. 9 sv. Відновлено з: <http://bara.ujc.cas.cz/psjc/search.php>
7. SČFI-3 – Slovník české frazeologie a idiomatiky. 5 sv.
8. SSJČ – Slovník spisovného jazyka českého. díl. 1.-14. seš. Відновлено з: <http://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?db=ssjc>

ПРИКЛАДИ

оформлення бібліографічного опису списку використаних джерел у курсових роботах студентів Київського національного лінгвістичного університету

Рекомендації з оформлення посилань в наукових роботах: стиль Американської психологічної асоціації (APA style)

Цитування в тексті APA стиль передбачає використання посилань у тексті роботи щоразу, коли ви цитуєте джерело, будь то парафраз, цитата всередині рядка чи блокова цитата. Внутрішньотекстове посилання містить інформацію про: автора праці (редактора/ укладача/ назву цитованого джерела, якщо автор відсутній), що цитується, рік видання та сторінковий інтервал (номери сторінок з яких наводиться цитата). Сторінковий інтервал дозволяється не вказувати, якщо ви не наводите цитату, а висловлюєте якусь ідею чи посилаєтесь на роботу загалом.

Парафраз. Не береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися:

1) в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання;

2) в дужках після парафрази разом із роком видання (через кому).

Наприклад:

У редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування (Тимошик, 2004).

За Тимошиком (2004) у редакційно-видавничому процесі існує кілька етапів редагування.

Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні може бути розташована у творі Тимошика, виданого 2004 року.

Більш розгорнута інформація про згадане джерело буде міститися у списку використаних джерел.

Цитата всередині рядка. Береться в лапки. Прізвище(а) автора(ів) може з'явитися:

1) в самому реченні, тоді після нього у круглих дужках зазначається рік видання, а після цитати у круглих дужках зазначається сторінковий інтервал;

2) в дужках після цитати разом із роком видання та сторінковим інтервалом (через кому).

Наприклад:

Вордсворт (2006) заявив, що романтична поезія була відзначена як "спонтанний перелив сильних почуттів" (с. 263).

Романтична поезія характеризується "спонтанним переливом сильних почуттів" (Вордсворт, 2006, с. 263).

Обидва посилання вказують на те, що інформація, яка міститься в реченні розташована на сторінці 263 твору 2006 року, автором якого є Вордсворт. Більш

розгорнуту інформацію про згадане джерело можна дізнатися зі списку використаних джерел.

Блокова цитата (складається з більше, ніж трьох рядків тексту).

Подається в тексті з нового рядка з абзацним відступом для всієї цитати, не береться в лапки. Міжрядковий інтервал – подвійний. Після тексту цитати ставиться крапка і вказується вихідне джерело в дужках.

Наприклад:

У галузі видавничої справи поняття «редагування» перш за все використовується для позначення видів роботи, безпосередньо пов'язаних з діяльністю органів друку. Сучасне редагування належить до сфери суспільно-культурної професійної діяльності, що спрямована на аналіз і вдосконалення мовних творів під час їх підготовки до відтворення засобами поліграфії, або до трансляції. (Хоню, 2006, с. 45)

Якщо у внутрішньотекстовому посиланні ви зазначаєте назву джерела, тоді всі слова назви мають починатися з великої літери. Курсивом необхідно виділяти назви довгих творів (книги), **наприклад:** (Українська Мова, 2009, с. 6).

Назви невеликих робіт (частини книги, статті) беруться в лапки, **наприклад:** ("Правопис слів іншомовного походження", 2009, с. 103).

Посилання на роботу кількох авторів (редакторів/укладачів).

Внутрішньотекстове посилання на роботу кількох авторів залежить від їх кількості:

1) **2-5 авторів.** У внутрішньотекстовому посиланні необхідно перерахувати прізвища усіх авторів (через кому). Перед останнім автором пишеться знак «&», якщо автори перераховуються в дужках, або слово «та», якщо автори перераховуються в реченні, а рік видання та сторінковий інтервал в дужках.

Наприклад:

(Kernis, Cornell, Sun, Berry, & Harlow, 1993) або _____ (Kernis, Cornell, Sun, Berry, & Harlow, 1993, p. 199); (Бойко, Гречка, & Поліщук, 2010) або (Бойко, Гречка, & Поліщук, 2010, с. 5).

Результати дослідження Бойко, Гречки, та Павлюка (2010) підтверджують ...*або* Бойко, Гречка та Поліщук (2010) стверджують: "Біологія – це система наук..." (с. 5).

2) **6 авторів і більше.** У внутрішньотекстовому посиланні необхідно вказати прізвище першого автора та слово «та ін.».

Наприклад:

(Jones et al., 1998) або (Jones et al., 1998, p. 7) (Бойко та ін., 2005) або (Бойко та ін., 2005, с. 10)

Результати дослідження Величко та ін. (2014) підтверджують ... або Величко та ін. (2005) стверджують: "Біологія – це система наук..." (с. 10).

Посилання на роботу під назвою.

Якщо автора (редактора/укладача) праці великого розміру (наприклад, книги) встановити неможливо, тоді у внутрішньотекстовому посиланні після

парафрази або цитати на місці автора необхідно вказати курсивом два слова назви праці.

Наприклад:

Згідно з останніми дослідженнями українська мова займає визначене місце серед сучасних мов світу (Українська Мова, 2009).

Елкінс стверджує, що 27 візуальні дослідження, як нова дисципліна, можуть бути "занадто легкими" (Візуальні дослідження, 2009, с. 63).

Якщо автора (редактора/ укладача) праці невеликого розміру (наприклад, статті, частини книги, веб-сторінки) встановити неможливо, тоді у внутрішньотекстовому посиланні після парафрази або цитати на місці автора необхідно вказати у лапках два слова назви праці.

Наприклад:

В українській мові розрізняють 6 голосних фонем ("Система голосних фонем", 2009)

"Фонетика як система матеріальних засобів мови – це набір звуків, наголосів й інтонацій" ("Система голосних фонем ", 2009, с. 6).

Посилання на кілька робіт різних авторів (одночасно).

Якщо парафраз відноситься до кількох робіт різних авторів, тоді після парафрази необхідно вказати прізвище автора однієї книги і рік видання, та після знаку «;» вказати прізвище автора другої книги і рік видання.

Наприклад:

Чимало дослідників вважають літературне редагування одним з найважливіших етапів обробки тексту (Феллер, 2004; Різун, 2002).

Посилання на кілька робіт різних авторів з однаковими прізвищами.

Якщо два або більше авторів мають однакові прізвища, у внутрішньотекстовому посиланні необхідно вказати також перші ініціали (або навіть повне ім'я, якщо різні автори мають однакові ініціали).

Наприклад:

Існують різні думки щодо наслідків клонування (Р. Міллер, 2001, с. 12; А. Міллер, 2001, с. 46).

Хоча деякі медичні фахівці з етики стверджують, що клонування призведе до дизайнерських дітей (Р. Міллер, 2001, с. 12), інші відзначають, що переваги медичних досліджень перевершують це міркування (А. Міллер, 2001, с. 46).

Упорядкування списку використаних джерел.

Список використаних джерел розміщується в кінці роботи на окремій сторінці. Він надає інформацію, необхідну для того, щоб знайти і отримати будь-яке джерело, процитоване в тексті документа. Кожне джерело, процитоване в роботі має з'явитися у списку використаних джерел. Так само, кожен запис у списку використаних джерел має бути згаданим в тексті роботи.

Назва списку використаних джерел розміщується по центру звичайним накресленням, без лапок. Цитований матеріал наводиться в алфавітному порядку за прізвищем автора (редактора/ укладача, якщо немає автора). Якщо матеріал не має автора, його необхідно розподілити за першою літерою його назви. Якщо в бібліографічному описі зазначено кілька робіт одного й того ж автора, редактора

або упорядника, тоді записи розташовуються в хронологічному порядку за роками видання в порядку зростання.

Кожен бібліографічний опис джерела починається з нового рядка з вирівнюванням по ширині без відступів. Якщо бібліографічний опис джерела займає кілька рядків, тоді перший рядок опису вирівнюється по ширині без відступів, а наступні рядки – з відступом у 1,25 см.

Пункти бібліографічного списку не нумеруються.

Наприклад:

Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. *Journal of Higher Education*, 31(9), 471-480.

Правила бібліографічного опису для списку використаних джерел.

Якщо в публікації зазначено не більше семи авторів (редакторів/ укладачів, якщо книга без автора), то у посиланні необхідно вказати усіх авторів (див. бібліографічні описи книг з авторами).

Якщо в публікації зазначено вісім та більше авторів (редакторів/ укладачів), у посиланні необхідно перерахувати імена перших шести авторів, а потім вставити три крапки (...) та додати ім'я останнього автора (див. бібліографічні описи книг з авторами).

Назви книг, журналів зазначаються без скорочень.

ВИД ДОКУМЕНТУ	ПРИКЛАДИ
<p>Книга: 1-7 авторів Прізвище 1, ініціали 1, Прізвище 2, ініціали 2, Прізвище 3, ініціали 3, Прізвище 4, ініціали 4, Прізвище 5, ініціали 5, Прізвище 6, ініціали 6, & Прізвище 7, ініціали 7. (Рік). Назва книги: Підназва (номер видання). Місце видання: Видавництво.</p>	<p>Bragg, S. M. (2010). <i>Wiley revenue recognition: Rules and scenarios</i> (2nd ed.). Hoboken, NJ: Wiley.</p> <p>Тимошик, М. В. (2004). <i>Видавнича справа та редагування</i>. Київ: Ін Юре.</p> <p>Hubbard, R. G., Koehn, M. F., Omstein, S. I., Audenrode, M. V., & Royer, J. (2010). <i>The mutual fund industry: Competition and investor welfare</i>. New York, NY: Columbia University Press.</p> <p>Шульгін, В., Слободяник М., & Павленко В. (2014). <i>Хімія</i>. Харків: Фоліо.</p>
<p>Книга: 8 і більше авторів Прізвище 1, ініціали 1, Прізвище 2, ініціали 2, Прізвище 3, ініціали 3, Прізвище 4, ініціали 4, Прізвище 5, ініціали 5, Прізвище 6, ініціали 6 ... Прізвище останнього автора,</p>	<p>Zinn, H., Konopacki, M., Buhle, P., Watkins, J. E., Mills, S., Mullins, J. W. ... Komisar, R. (2008). <i>A people's history of American empire: A graphic adaptation</i>. New York, NY: Metropolitan Books.</p> <p>Прусова, В. Г., Прихач, О. С., Довгань, К. Л., Остапенко, Г. Г., Бойко, С. О., Поліщук, О. О. ...Бондар, Г. Р. (2004). <i>Математика</i>. Київ: Освіта.</p>

Ініціали. (Рік). Назва книги: Підназва (номер видання). Місце видання: Видавництво	
Книга за редакцією Прізвище редактора, ініціали. (Ред.). (Рік). Назва книги: Підназва (номер видання). Місце видання: Видавництво.	McNamara, R. H. (Ed.). (2008). <i>Homelessness in America</i> . Westport, CT: Praeger Publishers. Ophir, A., Givoni, M., & Hanafi, S. (Eds.). (2009). <i>The power of inclusive exclusion</i> . New York, NY: Zone. Фіголь, Н. (Ред.). (2009). <i>Українська мова</i> . Київ: НТУУ «КПІ».
Книга без автора Назва книги: Підназва. (Рік). (номер видання). Місце видання: Видавництво	<i>Twenty-four hours a day</i> . (2010). Miami, FL: BN Publishing. <i>Українська мова</i> . (2009). Київ: НТУУ «КПІ».
Багатотомні видання Прізвище автора багатотомної праці, ініціали, & прізвище редактора, Ініціали (Ред.). (Рік). Назва багатотомної праці: Підназва (номер видання). (Діапазон томів). Місце видання: Видавництво.	Milton, J. (1847). <i>The prose works of John Milton</i> (Vol. 1-2). Philadelphia, PA: John W. Moore. Олійник, Б. , & Шевчук, С. (Ред.). (2006). <i>Вибрані твори</i> (Т. 1-2). Київ: Українська енциклопедія
Багатотомне видання (окремий том) Прізвище автора тому, ініціали. (Рік). Назва тому: Підназва. Ініціали Прізвище редактора (Ред.), Назва багатотомної праці: Підназва (номер видання). (Номер тому, сторінковий інтервал). Місце видання: Видавництво	Niehuis, S. (2008). Dating. In J. T. Sears (Ed.), <i>The Greenwood encyclopedia of love</i> (Vol. 6, pp. 57-60). Westport, CT: Greenwood. Олійник, Б. (2006). <i>Переклади. Публіцистика</i> . Д. Павличко (Ред.), <i>Вибрані твори</i> (Т. 2, с. 60-61). Київ: Українська енциклопедія.
Автореферат або дисертація.	Mylott, E. (2009). <i>To flatten her sphere to a circle, mount it and take to the road: The bicycle</i> . (Master's

<p>Прізвище, ініціали.(Рік). <i>Назва роботи:</i> Підназва. (Тип роботи з вказівкою наукового ступеня автора). Університет, в якому захищено дисертацію, Місто</p>	<p>thesis). University at Albany, State University of New York, Albany.</p> <p>Саленко, О. (2001). <i>Наукові основи високоефективного гідро різання</i>. (Дис. канд. техн. наук). Національний Технічний Університет України "Київський Політехнічний Інститут", Київ.</p>
<p>Матеріали конференцій Прізвище, ініціали. (Рік). <i>Назва виступу</i>, Відомості про конференцію. Місце видання: Видавництво.</p>	<p>Josang, A., Maseng, T., & Knapskog, S. J. (Eds.). (2009). <i>Identity and privacy in the Internet age</i>, 14th Nordic conference on secure IT systems, NordSec 2009. Heidelberg, Germany: Springer: Berlin.</p> <p>Поліщук, О. (Ред.). (2008). <i>Інженерія програмного забезпечення</i>, Матеріали конференції молодих вчених. Київ: Наука.</p>
<p>Стаття з журналу Прізвище, ініціали. (Рік). Назва статті: Підназва. <i>Назва журналу</i>, Номер журналу, Сторінковий інтервал.</p>	<p>Benjamin, A. C. (1960). The ethics of scholarship: A discussion of problems that arise in its application. <i>Journal of Higher Education</i>, 31(9), 471-480.</p> <p>Роїк, М. (2014). Сучасний стан реєстрації представників роду Salix. <i>Біоенергетика</i>, 1(5), 21-23.</p>
<p>Стаття з газети Прізвище, ініціали. (Дата випуску). Назва статті: Підназва. <i>Назва газети</i>, сторінковий інтервал.</p>	<p>Itzkoff, D. (2010, March 31). A touch for funny bones and earlobes. <i>New York Times</i>, p. C1.</p> <p>Ali, A. H. (2010, April 27). 'South Park' and the informal Fatwa. <i>Wall Street Journal</i>, p. A17.</p> <p>Лиховид, І. (2016, Січень 15). Медичний прорив. <i>День</i>, с. 2</p>
<p>Електронні ресурси БО документа: Retrieved from...; Відновлено з... <i>http:</i> або <i>doi:</i> за прикладами наведеними вище (книги, журналу, газети і т.д., але без відомостей про місце видання і видавництво</p>	<p>Ingwersen, P. (1992). <i>Information retrieval interaction</i>. Retrieved from http://www.db.dk/pi/iri</p> <p>Лиховид, І. (2016, Січень 15). Медичний прорив. <i>День</i>, с. 2-3. Відновлено з http://www.day.kiev.ua/ru/article/denukrainy/medicinskiy-proryv</p> <p>Hsueh, C. (2010). Weblog-based electronic portfolios. <i>Educational Technology Research</i>, 58(2), 11-27. doi:10.1007/s11423-008-9098-1</p>

**ПЕРЕЛІК
РЕКОМЕНДОВАНОЇ ТЕМАТИКИ
КУРСОВИХ РОБІТ ЗІ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

**1. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
З ПОЛЬСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

1. Процеси запозичення в польській мові: історія появи, адаптація і функціонування.
2. Походження лексики сучасної польської мови.
3. Стилiстична диференціяція польської лексики.
4. Полісемія в сучасній польській мові.
5. Лексичні омоніми в польській мові та їх класифікація.
6. Комп'ютерна лексика польської мови.
7. Джерела фразеології в польській мові.
8. Відношення полісемії. Зіставлення семантичної структури полісемів ... і ... польської і української мовах.
9. Типологія польської та української синонімії.
10. Відношення синонімії. Зіставлення синонімічних рядів прикметників... і ... польської і української мови.
11. Польська мова в глобалізаційному світі.
12. Історія появи, адаптація та функціонування німецьких (...) запозичень у польській мові.
13. Історія появи, адаптація та функціонування українських запозичень у польській мові.
14. Польсько-українська міжмовна омонімія.
15. Риси характеру людини в українських і польських фразеологізмах.
16. Польські фразеологізми з числовим компонентом.
17. Типологія неологізмів у сучасній польській мові.
18. Жаргонізми як лексико-семантична група в польській мові.
19. Байки Ігнатія Красицького: джерела сюжетів, проблематика і вплив на українську літературу.
20. Польський романтизм ХІХ століття в європейському літературному контексті.
21. Іван Франко і польська література кінця ХІХ – початку ХХ ст.
22. Жанр історичного роману в творчості Генриха Сенкевича.
23. Художньо-стилістичні особливості та патріотичні мотиви в творчості Адама Міцкевича.
24. Тема батьківщини та її художнє втілення в поемі Адама Міцкевича «Конрад Валленрод».
25. Світ історичної реальності в романі Болеслава Пруса «Фараон».

2. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ЧЕСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

1. Процес запозичення в чеській мові: історія появи, адаптація і функціонування.
2. Походження лексики сучасної чеської мови.
3. Стилiстична диференція чеської лексики.
4. Полiсемiя в сучаснiй чеськiй мовi.
5. Лексика на позначення кольору в чеськiй мовi.
6. Лексичнi омонiми в чеськiй мовi та їх класифiкацiя.
7. Комп'ютерна лексика чеськiй мови.
8. Джерела фразеологiї в чеськiй мовi.
9. «Чеiнглiш» як джерело формування неологiзмiв у сучаснiй чеськiй мовi.
10. Фразеологiзми iз зоокомпонентом у чеськiй та українськiй мовах (семантичний i етнокультурний аспекти).
11. Туристична термiнологiя в сучаснiй чеськiй мовi.
12. Типологiя чеськiй та українськiй синонiмiї.
13. Метафора у чеському полiтичному дискурсi.
14. Молодiжний сленг як джерело формування неологiзмiв у сучаснiй чеськiй мовi.
15. Фразеосемантична характеристика концепту «життя» в чеськiй мовнiй картинi свiту.
16. Чеська мова в глобалiзацiйному свiтi.
17. Фразеологiзми сучасної мови i специфiка їх вживання в чеських казках.
18. Чеськi прислiв'я та приказки на позначення емоцiйного стану людини (лiнгвокультурний аспект).
19. Чесько-українська мiжмовна омонiмiя.
20. Соцiально-фiлософськi та гуманiстичнi мотиви в повiстi Божени Немцовой «У замку та навколо замку».
21. Жiночi образи в малiй прозi Божени Немцовой.
22. Художнi особливостi та система образiв у збiрцi Яна Неруди «Малоостранськi повiстi».
23. Жанр соцiальної балади в творчостi Яна Неруди (на матерiалi збiрки «Книга вiршiв»).
24. Емоцiйно-оцiночнi характеристики жестових фразеологiзмiв у сучаснiй чеськiй мовi (на матерiалi поезiї / прози).
25. Паралiнгвiстичнi засоби комунiкацiї у художньому текстi (на матерiалi прози...).

3. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З РОСІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ (ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ)

1. Процеси запозичення в російській мові: історія появи, адаптація і функціонування.
2. Походження лексики сучасної російської мови.
3. Особливості вживання ад'єктивних паронімів (на матеріалі словників).
4. Семантика слів категорії стану (на матеріалі прози/ поезії...).
5. Полісемія в сучасній російській мові.
6. Лексичні омоніми в російській мові та їх класифікація.
7. Комп'ютерна лексика російської мови.
8. Джерела фразеології в російській мові.
9. Структурно-семантичні типи фразеологізмів у російській мові.
10. Російські фразеологізми з квантитативним компонентом.
11. Риси характеру людини в російських фразеологізмах.
12. Англіцизми у мовленні сучасного російськомовного блогера.
13. Аббревіатури у мовленні сучасного російськомовного блогера.
14. Дієслова емоційного стану в поетичному мовленні (на матеріалі...).
15. Англійські запозичення як джерело формування неологізмів в російській мові.
16. Історія появи і особливості вживання тюркської (китайської, японської...) лексики в російській мові.
17. Особливості вживання синонімічних прикметників на позначення червоного кольору.
18. Фразеологізми з соматизмами в російській і китайській мовах.
19. Особливості романтизму В. А. Жуковського.
20. Майстерність пейзажної лірики Ф. І. Тютчева.
21. «Печальний гумор» ранніх оповідань А. П. Чехова.
22. Сатиричні мотиви в казках М. Є. Салтикова-Щедріна.
23. Проблематика, система образів і художні особливості п'єси А. П. Чехова «Вишневий сад».
24. Життя і творчість А. Ахматової.
25. Творчість М. Цветаєвої в контексті поезії Срібного віку.

Пропонована тематика є орієнтовною. Формулювання остаточної теми студент здійснює з науковим керівником.